

negotovosti hiral. Odbor, ki je skozi 4 mesce obilo priložnosti imel, se prepričati izverstne pripravnosti g. Ambroža za vodnika mestne županije, je po mnogih obžaljevalnih govorih, da se je g. Ambrož, brez narvišjiga sklepa dočakovati, županstva odpovedal, sklenil: še le potem se nove volitve lotiti, ako bo g. minister notranjih oprav predloženo odpoved vspoznal. O ravno tem zboru je bilo tudi sklenjeno, da naj se odbor prihodnji četrtek srečkanja (lozanja) loti, po katerim ima (po 41. §. Ljublj. županijske postave) vsako léto mesca sušca tretjina odbornikov iz odbora stopiti in se iz noviga voliti. Srečalo se bode tedaj o navadnim očitnim zboru jutri popoldne tako, da se bo 30 listkov s številko 1 do 30 v koló djalo, v katero bo vsih 30 odbornikov po abecednim redu po listku seglo; tiste, ki potegnejo prvih 10 števil, zadene izstóp, ki pa tako dolgo v odboru ostanejo, dokler se po novih volitvah drugi ali iznoviga ravno tisti ne volijo. — Gosp. Ambrož je tudi iz deželne komisije za oprosteno zemljiš prostovoljno stopil; njegovo mesto je g. Dr. Ahačič nastopil. — Nemški Ljublj. časnik je unidan „Novice“ pretresel, da so se za slabo mestno razsvitljenje potegnile in jih je za razodetje „stariga kontrakta“ pobaral. Vzrok tega je bil, „da je gosp. pisatelj po polnoči domú šel in da v Št. Florijanskih ulicah takrat že ni nobena svetilnica več gorela. Po sedanjim kontraktu imajo svetilnice do 11. ure goreti, in le o posebnih časih dalje. Za to plača mestna denarnica na léto okoli 3500 gold. Mi nismo nikakor razsvitljenja zagovarjali; naš govor je bil le, da sedaj, ko stari magistrat ne more v taci rečeh brez mestniga odbora nič noviga vpeljati, mestni odbor pa še tudi komaj na pol živí, je vse tako dreganje prazno delo. Vbite svetilnice se popravijo, berž ko se to zvé; stara navada pa, da ob 11. svetilnice ogasijo, se mora že na redovnost Ljubljancanov opirati, da so ob 11. že domá, in da tistim, ki pozneje domú gredó, kakošna druga lučica sveti. Ali bo novi odbor razsvitljenje podaljšal, ne vémo — po vsaki ceni pa bo mogel poprej denarnico poprašati: ali bo pripustila kakšnih 2000 gold. več? Če bi imeli mi v tem kaj govoriti, bi se ne menili več za popravo stare svečave, ampak bi nasvetovali gazno razsvitljenje, od kteriga se je že ob času nepozabljiviga mestniga predstojnika Hradeckiga pomenovalo. — Ravno se sliši, da je ministerstvo notranjih oprav odpoved g. Ambroža vspoznalo in po njegovim odstopu novo volitev župana odboru naukazalo. S tem odstopam je morebiti g. Ambrož kovarstvo znane stranke prestrigel, — veliki veliki večini mestnjanov pa brez razločka narodovnosti (priča tega je bilo prošnje pismo na presvitl. casarja z blizo 300 podpisov Ljublj. mestnjanov volivcov) gotovo ni vstregel. — O nedeljo ob 11. dopoldne bo v risarski učilnici obertnijske družbe delitev premij nar pridnišim učencam. G. udje te družbe so povabljeni k daritvi priti.

*Iz Dolenskiga.** Tudi v zemljo zakopani denarji niso tatov varni. Nekimu posestniku celiga zemljiša v Krojah, Mokronoške okrajne, je bil v 5 žakličkih spravljeni v loncu skriti in v zaperti kleti dobro zakopani denar, (366 gold. 48 kr.) vkrađen; nar več je bilo tolarjev vmes, in med temi nar več šmarnih.

Iz Kalca 10. marca. Popotovaje na kmetih sim marsiktero kazalo prodajavnic in kerčem s slovenskim napisam, postavim, „k soncu“, „k hoji“ i. t. d. zagledal, in to vidši mi je serce vselej veselja igrala. „Kdor je Slovenec pred hišo, bo tudi Slovenec v hiši“ sim si mislil in se na ravnost noter podal. Nikdar me ni še sladka nada goljufala, in še vselej sim iskreniga Slovenca najdel, kodarkoli se mi je dozdevalo, da mora bivati! Vender pa, žalibog! se sèm ter tjà po Slovenskim nar več del nadhišnih kazal nemško ali laško

napisanih vidi, desiravno se gospodar med jake domorodce šteje. Zakaj pa tako? Vem scer, če se imajo Slovenec, Lah in Nemec kaj pogovarjati, da k večemu Slovenec vse tri jezike govori, Lah in Nemec pa večidel le vsak svojiga; ali sedajni čas se ni treba Slovencu take prevelike poslužljivosti pregrešiti, ker naš velik narod nima manj pravice ko drugi narodi; zdaj tudi Slavjan vé, da živi! Kdo pa tudi od Slovenca terja, da ima nadhišne kazala ali nemško, ali laško, ali francosko, ali turško napisovati? Kaj taciga ne terja ne Nemec, ne Lah, ne Francoz, ne Turk, marveč pa je smeha vredno, da se en narod drugim narodom vsilja in cene domoljubja ne spozná! Kdo pa Slovencu njegovo vljudnost in poslužljivost povrača? Vedno nihče! Iskajte le od Soče do francoskih mej, od Drave do nemškiga morja, iskajte po celim ptujim svetu, in nikjer nikjer ne boste zapazili kazal s slovenskimi napisi! Z narvišim ponosam je nekdej Rimec djalo: „rimski gradjan sim“! Tudi Slovenca ni treba sram biti reči: „jaz sim Slavjan“! Zató Bogme! je ravno tako zvest in pošten Avstrijan, kakor Nemec, ker Avstrija je mogočna družina mnogoverstnih narodov z enakimi dolžnostmi tudi z enakimi pravicami.

Miroslav.

Novičar iz slovenskih krajev.

Iz Goriškiga 2. marca. (J. V.) Tukej imamo letas vedno lepo vreme, brez dežja in mraza, če se ne pohujša, skor ne bomo vedili za zimo. Vse se giblje, vse koplje, boljša in širi, njive in ngrade. V mnogih soseskah je tako teško kot o košnji delavcev v dñno dobiti. Če bi nam več takih zim Bog dal, bi se kmetijstvo dobro vzdignilo. — Pri nas so županije redno in prav lepo vravnane; po 2, 3, do 4 katasterske srenje so se prijazno skup združile, in si večidel pridne predstojnike izvolile. Le škoda, da smo od marsikakiga ravsanja, ki se je v naši mili slovenski domovini zastran vstavnih županij pripetilo, mogli slišati. Alj — zato moramo reči hvala Bogu! de ni med nami veliko zapeljivih šuntarjev, ki bi ljudstvo iz prave poti na krivo zaverali; slava tudi našim kantonskim glavarjem, de so si na vso moč prizadevali, dovolj velike županije osnovati, de zamorejo svoje dolžnosti spolnovati ne pa, kakor od družih krajev slišimo, kjer so se take soseske napravile, de jim ni za živeti, pa tudi ne za umreti.* — Kar pa narodske pravice vtiče, moramo zdihniti — žali Bog! de naše politiške kakor sodne vradije naš lepi jezik za nič vredno smet deržé. Po vsaki ceni nas je v celi kresli čez 100,000 Slovincov — in vender ne vémo, de bi jim kaka gosposka po domače dopisovala, ampak vsako reč le po nemško ali laško. Mi se ne prederznemo tirjati, de bi se nemšina in lašina iz slovenske dežele popolnoma pregnala; ali vsakimu naj se spolnejo njegove pravice, in med besedo vse in nič je še ena besedica, ki se imenuje „en-malo“. Začetek bi saj že viditi mogli! Kantonski glavarji bi vender že mnoge oznanila imeli po slovensko izdajati; sodnije bi pa mogle domačimu jeziku še bolj vrata odpreti. Kakošna težava bi bila nek to, vabilne listke po slovensko Slovincam pisati? Kakošna težava, slov. pritožbe prejemati? pri tožbinah odgovorih slišane besede ravno take zapisovati? Ne pa v drug jezik prestavljati. Po slov. spraševati, slov. odgovore prejemati, in tiste odgovore v tujim jeziku zapisovati, in potlej iz tujšine zopet po domače zgovarjati — je ravno tako napčno kakor nepotrebno. Koliko pomot, de se pri takim prestavljanju pripetí, je sploh znano; mi samo to opomnimo, koliko draziga časa tisto tolmačenje potratí! Mislimo, de se ne motimo, ako re-

* Taka je pri nas tñ in tam sosebno na Notrajskim; sliši se, de so ondi županije, ki obstojé iz celih 10 hiš!!

čemo, de tako sukanje sleherni sodni za eniga pisarja delo pomnoži. Če je res tako, je vendar škoda, toliko pisarjev preveč plačevati. Ali bi ne bilo prav, nepotrebniga dela opustiti, in tiste rajše za silno potrebne šole obrniti?*)

Iz Celovca se v „Südslavische Zeitung“ piše, de na v 52. listu lanskim Novicomenjeni ugovor nemške učiteljske stranke v Celjovcu, je ukazalo ministerstvo bogačastja in uka, de slovenski jezik je za vse Slovence nepogojen predpisan uk. Dopisnik sklone to veselo naznanilo s sledečim pristavkam: „Hvala g. ministru za ta vesel ukaz! Hvala pa tudi g. Dr. Kleemannu, ki je gotovo ta ukaz nasvetoval in vzročil!“

Z Slovenskiga Štajara. — Ravnopravnost domačiga jezika, od presvitliga cesarja tudi Slovincem dana, tudi pri nas zdihuje po izveličenju iz jarma, pod katerim se še zmiraj znajde malo bolje kot pred dano vstavo. Nemške pisma letajo iz vradij od vesi do vesi, od župana do župana, med katerimi le redko kdo zna nemški jezik. V dokaz tega vam povem živo resnico: Od okrožne gosposke je prišlo pri nas k nekemu županu pismo v nemškem jeziku takole: „An die Stelle der zwei Geschworenen wird dem Bürgermeister der Auftrag gegeben, zwei andere zu wählen.“ Ko je župan, ki le slovensko razume, to preštel, se prime vés prestrašen za glavo, rekoč: oj! od kod le čem jaz iz svoje vesi za vojšino dva prilična mladenčca vzeti? Vés osupnjen gré k gosposki, in začne tam spričavati, da ne more iz svoje vesi nikogar za vojaka dati. Po tem je še le zvedel, kaj je bil zapopadek onega pisma. — Tudi v šolah se nam mnogo bolje ne godí. Res je, de imamo prav verle, in za domače pravice iskrene učitelje in katehete, ali žalibog! da je broj taci premajhen. Čul sim na svoje ušesa v jedni celo slovenski šoli pred in pe uku le po — nemškem moliti, in tak lepo slovensko pesem „při sveti duh“ po nemškem brez razuma popevati. Tudi na šolarskem ispitu lanskiga léta je slovenski gosp. katehet eno deklico, ktera je le samo slovensko razumela, katehizem v nemškem jeziku pital; deklica gleda gleda, ali ni mogla razumeti kak in kaj če reči; ko jo je katehet potem po slovenskem opital, je tak govorila, da je bilo veselo poslušati. Zlo krivo je, ako se celo v veroznanskih ukih „jezikoslovje“ poskuša! Kdaj bo od cesarja blagovoljena ravnopravnost narodov se oživila iz papirja v djanje?

Od Štaj. Drave. 8. sušca. (D.) Že davno sim hotel Slovincem žalostno novico oglasiti, pa serce mi je bilo preteško. 20. svečana so zgubili Slovenci enega nar boljših domorodcev — g. okrajnega svetovavca Andreja Dominkuša, ki se je po dolgi bolezni v bolji svet preselil. Rajnki domorodec je bil rojen v tergovišču Središču (Polstrau) v létu 1796, kjer je njegov oče, promožen posestnik, od vsakega lepo spoštovan, živel. Andrej je dobil prvi šolski nauk v domači šoli; latinske šole je objiskal v Marburgu; pravo- in modroslovne v Gradcu. Po doveršenih šolah je bil po več gradih oskerbnik in komisar; v létu 1828 pa je prišel za štajarsko stanovskega dacnega kontrolorja v Gradec. Tukaj je začel za blagor slovenskega rodú lepo skrbeti. Ne samo, da je ubožnejše slovenske študente podperal z denarji in z vsim potrebnim za življenje; njegova hiša je tudi bila skupščina mladih slovenskih spisateljev, ktere je z bistrim svojim duham podbujal na izobraženje in ožlahnjenje duha in serca nadepolnih mladenčev. Pet dohtarjev zdravništva, trije pravdoslovja, več uradnikov slovenske kerví zahvalijo njegovi pomoči

doseženi cilj. Tudi poznamo več mladih mašnikov, kterih dobrotljivi podpornik je rajnki bil in jim pomagal v njihov imenitni stan. Léta 1838 je prišel za oskerbnika velike škofovske grajšine v Sekavi verh Lipnice. Ljudstvo ga je ljubilo in častilo, in njegova gostoljubnost je slovela dalječ okoli. Tukaj je slovenskim mladenčem posebno pomagal, kjer jim je mogoče bilo se praktiški izobraziti in pravdoslovja privatno učiti. Léta 1848 ga je zaupanje Slovencev izvolilo za poslanca pri prvem avstrijskem državnem zboru; da je tudi tukaj za korist Slovencev skerbil in slavnjansko reč podpiral, je vsim domorodcem dobro znan. Léta 1849 je bil zvoljen za okrožnega poglavarja v Brežcah; od kodar pa je mesca septembra 1850, kjer mu slabo zdravje ni dopustilo, velikega posla se z vsimi močmi prijeti, v Marburg na ložjo slušbo prestavljen bil in mesto okrajnega svetovavca (Kreisrath) dobil. Božja kapla (mervoud) mu je močno telo polamala in njegovem življenju prenašlo konec storila. Slovenska gimnazijalska mladež, ktere učenec je rajnki tudi enkrat bil, in domorodni duhovniki so izrazili pri sprevodu v imenu vsih Slovencev očitno zahvalnost. Lahka naj mu bo zemljica!*)

Novičar iz mnogih krajev.

Po vunanjim svetu se pretekli teden ni nič posebniga zgodilo. Nar važniši prigodba je, da na Angleškem staro ministerstvo ostane. V Bosni na Turškem se prekucije vedno širijo. „Vojvodjanka“ piše, da bo knežija Serbska 10 novih bataljonov napravila in mejno vojništvo osnovala. — 1. sušca se je začelo cesarsko samoprodajstvo tokaka na Horvaškem. — Večina poslancov, ki so posvetovali na Dunaji novi dac za izvožnjo domačiga blagá in za uvožnjo ptujiga, je predložila ministerstvu prošnjo, de naj se ta nova naprava precej ne vpelje, dokler niso nove oistre postave zoper zabranjeno prodajo blagá (kontrabant) vstanovljene. — Ministerstvo bo kmalo naukaze za oskerbovanje cerkveniga premoženja razglasilo in pa določila patronatnih zadev. — Po ukazu ministertva so dosihmal od komisij v red djane gruntne odškodnine in odkupnine in na te dane državne posojila za léto 1851 dohodniga davka proste, to pa ne velja od tistih odkupljivih davšin, ki izvirajo iz pogodb in jih podložni noter do opravljeniga odkupljenja popolnoma odrajuje. — Ministerstvo kupčijstva je sklenilo, strugo Donave po celim cesarstvu noter do iztoka v černo morje popraviti in tako brodove in kupčijo polajšati. — Na somnju v Peštu 5. marca je bila cena potašeljna cent po 17 — 20 gold. — ježic (konoper) kiblja 12 gold. — očišeniga ogeršičniga olja 31 — 32 gold. cent, — prešičjiga sala cent 23 gold., — voska 103 — 105 gold. cent. — Okoli Pariza so soseske med saboj pametno sklenile, da ena vas bo to, druga drugo sadje za prodaj pridelovala po različnosti zemlje. Vsaka soseska se trudi na vso moč za požlahnjenje svojiga sadja, in si tako velik dobiček naklonjuje.

Napovéd.

Mnogim željem vstreči, dam na znanje, da bom po dovoljenju vis. c. k. ministerstva úka občno rastljinoznanstvo (botaniko) in sosebno poznanje koristnih, škodljivih in strupenih zeliš še ta mesec učiti začel. Tisti gospodje, kise hočejo tega vsacimu človeku koristniga uka vdeležiti, so povabljeni, o saboto 15. dan t. m. popoldne ob štirih v učilnici 7. gimnazijalniga razreda se oglasiti. A. Fleišman.

*) Druga polovica čast. dopisa sledi v prihodnjim listu. Vred.

Naznanje. Četerta pola „živinozdravništva“ je na svitlo prišla; naj g. naročniki pošlejo po-njo.

*) Konec čast. dopisa sledi o prihodnjim listu. Ljubo nam bo, iz Vaših krajev večkrat kaj slišati v narodskih, kmetijskih in obertnijskih zadevah. Vred.